

الدُّرُ وَالْأَكْبَرُ

آيدە ايكى مرتبه نشر ايدىلور دىنى، ادبى، علمى و سياسى
مجله ۶ اسلاميه در.

محرر و صاحب امتيازى: ملا عالمجان البارودى.

فهرست:

تفسير — بنى اسرائيلده هيچ اوزگار مزدای كوخل
فارق و قاتلىق. تاش بىغاج كىبى جمادانده الله تعالى دن
خشيت سىلى اوزگار و لر. [وان من شىء الا بسبح بحمده]
تفسيرنده شاه عبدالعزىز الدهاوى نك سوزارى، عالم
بجميع اجزائه حى و ناطق بولووى. قساوت، تقجر،
شقق معنالىرى. ملا عالمجان البارودى.

حديث — دعا حدیثىنىڭ قالدق شرحى: نمازده هر كم
اوزتلى برله دعا قىلو. دعا بالعربيه حقنده تفصيل.
رطانه تعريفى. بلمگان تل برله دعا رطانه بولووى.
دعا باينده لازم نىيه: بر مقصودنك اسبابنه كرشى
بالغور دعا برله استمك نبوش بولماوى.
ملا عالمجان البارودى.

مولد شريف نبوى. ملا عالمجان البارودى.
مولد المر جاني. ملا عالمجان البارودى.
علم گه ترغيب حقنده مهم مقاله.

استاذ مرحوم شهاب الدين المر جاني.
آچى حقيقت لار. محمد نجيب نونارى.
اظهار شكران. منظومه. ملا كمال نوغوف.

قران.

دانت

دینی و ادبی، علمی و سیاسی الدین والادب مجله سی ۵ نچی سنه دوامیه سنده، اوزینک معتدل مساکنده انشاء الله دوام ایده چکدر. مجله نك اجمالی و عمومی فهرستی بو بابلردن عبارتدر: قرآن کریم نك مرتب ترجمه و تفسیری. احادیث شریفه: ترجمه و شرح لاری. باب الفتوی: خلق آراسنده واقع بولا تورغان مهم مسئله لرده جوابلار. اجتهاد و تقلید نك معنالی بوگا متفرع مسئله لر. سنت و بدعتلر: سنتلر نك بیانی، آرامزده دیندن صانالوب یورگان بدعتلر گه تنبیه. سیر و تراجم: رسول الله علیه الصلاة والسلام واصحاب کرام و بشقه سلف صالحنک سیرت لاری، و خدمات دینی لاری. تربیه و تعلیم: مکتب و مدرسه لرده تربیه و تعلیم اصول لاری. اماملر احوالی حقنده ملاحظه لر. احوال ملیه: ملت نك دینی واجتماعی حاللر نده فکر و ملاحظه لر. تقریض و انتقاد: عموماً مهم یاگا اثرلر حقنده وبالخصوص درس کتابلری توغروسنده تقریض و محاکمه لر. مقالات: علمی و ادبی و سیاسی مقاله لر: اشعار. اخلاقی و ادبی شعرلر. حکمتلی سوزلر عبرتلی و واقعه لر. محررنک سیاحت نامه سی.

اشبو بابلرده چیتدن یازو چیلرنک مقاله لری مجله نك مساکینه موافق بولغانلاری مع الممنونیه درج ایدلور.

مجله نك یللق آبونیه سی ۳ صوم یارتی یللق بر صوم ۵ تین. نسخه سی ۱۵ تین. اداره گه یبارله چک خط و مقاله و آچه لر بو آدریس بوله یبارلور گه تیوش:

الکیر و الاکر

۲ نچی سان ۱۳۳۳ سنه صفر ۲۵ دوشنبه ۱۹۱۴ سنه ۲۹ دیکابر

تفسیر

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدَّ
 قَسْوَةً وَإِنْ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا
 يَشَقُّ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ
 وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿۷۵﴾

ترجمه: بو اشردن صوڪ ینه قلبر كز قار الدی (ای بنی
 اسرئیل)، بس آنلر تاش کبی یاکه آندنده قتیغراق قاره، تاشنك
 بعضلرندن (آغوم صو) یلغه لاری یاریلا و آچیلا، بعضلری یاریلوب
 صو چیقا، بعضلری الادهن قورقوب یوقاری دن توشه، الله سزنگ
 قیلدقز دن غافل دگلدر.

ابضاح و تفسیر:

یهودیلر یوقاریده ایتولمش نی قدر الوغ آیتلر کورسه لرده
 ینه کوکللری قارالغان. طبیعتلر نده کی عنادلرینی کورساته باشلاغانلار.
 الله تعالی آنلارنگ بو حاللرینی ذکر ایته و آنلارنگ نسللرینه،
 بابالارینک حاللرندن راضی بولغان بالالارینه خطاب ایته: کوکللر كز
 تاش کبی یاکه آندن ده یمانراق قتیغلانیدی و قارالدی، تاشنك قایولاری

سزنىڭ كوڭللىرىڭىزنى يىخىش يىراق و فائىدە لىراق چۈنكى ئانلار اللەنى
 طڭلايىلار، ئنىڭ اذنى وامرى بويىچە ئنلاردن خلقىغە فائىدەلى عادى
 صو چىقغانلارى حتى ياغەلار آفغانلارى بار قاىولرى اللەدن
 فورقودن يوقارىدىن توبان توگاراب توشە. تاشلاردە بولغان
 بو حاللر ئنلارنىڭ اللەغە اطاعتلرېنى و انقيادلرېنى كورساتە. وەر
 قاىو فكرلى وچن كوزلى آدم ايچون عبرت بولا و الوغ قدرت
 كورساتەدر. لکن بنى اسرايىلدن بعضلر كوز آلدنلارندە بر
 اولك نر يلوب اوزىنىڭ قانايىنى ايتكان صوڭرە وفات بولغان. اشبو
 قدر آبت و معجزەنى كوربدە عبرتلىمگان و توبە ايتمگان لر. حتى
 ميتنىڭ عصبەسى بولغان قاتلى شونددە اقرار و توبە قىلمغان ايمش.
 يغاچ تاش كىبى جامد نرسەلردە و هم توه، صغر كىبى عرفچە تلسز
 حيوانلردە عامە انسانغە معلوم بولمغان روشچە آك و عقل بارلقى
 و انلارنىڭ باذن اللە سوزگە اقتدارلرى آيات واحاديثدە كلگان؛
 حتى بعض ارباب قلوب طرفندن تجربە و مشاهدە ايدلگان. اهل
 حكمت وار باب فن نظرلر نچەدە - بتونلاى ثبوت در جه سينه ايرشوب
 يتمسەدە - تجويز و تخمين ايدلگان مسئلهدر. قرآندە: (وان من
 شىء الا يسبح بحمده ولكن لا تفقهون حديثهم) شاه عبدالعزىز دهلوى
 تفسىرنندە ايتە: هر قاىو جمادات و حيواناتندە شعور و ادراكلى روح
 مجرد بار لکن آنلر بدنندە باشقە روح حيوانيلر كىبى تدبير و تصرف
 قىلمە ايلار بلكە بو روحدن گاها بدنلرگە بر نوع تعلق و انعكاس
 پيدا بولوب اول بدنلردە ادراك و تكلم كىبى ارباب حياء و عقل
 خواصندن بولغان اشلر پيدا بولا و آندە «فسبحان الذى بيده
 ملكوت كل شىء» جملە سندهگى «ملكوت» اوشبو روحغە اشارتدر.
 تاشلاردن صو چىقماقلى فن بويىچە تورلى سبىلردن بولسەدە
 سبىلرېنى تدبير و ترتيب ايتمك و مسبىلرېنە توغرى قىلمق باردە

اللہ نك قدرتی واذنی بر لہ در . شونلقدن بو حال وروشلر عبرت
آلورلق وقلبنی اویاندر رلق اشلردر .

صحیح مسلم: جابر بن سمرہ روایتیچہ رسول اللہ صلی اللہ
علیہ وسلم بعثتندن (وحی کلونندن) الک اوزینه سلام ویرگان تاشنی
ناو غانقینی سویلگان . بو بابده آیت و حدیثده کوب مثاللر بار .
اهل السنة اعتقادنیچہ هر نرسه نك اشی وسوزی اللہ نك قدرتی واذنی
بر لہ بولدقندن آبلارغہ بو مسئلهنی آکللو، و اشانو بیک ینکلدر .
او انزلنا هذا القرآن علی جبل لرأیتہ خاشعا متصدعا من خشية اللہ .
«ثم» لفظی تراخی (صوکللق) ایچون دگل بلکه بنی اسرائیلنك
خطالرینك بیو کلگینی و الو غلقینی بیان ایچوندر .

فسوة، قساوت: قتیغلق، قالینلق، قار الو، کیبو معنالرندهدر .
البنك قساوتی معنوی قالو نایوی، فائدهلی سوزدن متأثر بولماوی
و آنی تیوشلی روشیچہ آکللاماوی، عبرتلی اشلردن عبرتلمماوی،
شفقتسز و مر حمتسز بولویدر .

تفجر، انفجار: آچیلو و کینکایو . تشقق، انشقاق: یار یلودر .
تفجر، تشققدن قوتلیدر شونلقدن تفجر سببلی یلغهلر آغا تشقق ایله
باری بر آز صو کلهدر .

اَفْتَطَمَعُونَ اَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَسْمَعُونَ كَلِمَ اللّٰهِ ثُمَّ يَحْرَفُونَ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ وَهُمْ
يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

ترجمه: ایا، سز (اول بنی اسرائیلنك) سز گه اشانولرینی
وایمان کلتورولرینی امید ایتماسزمو، و حالانکه آنلردن بر گرو .

اللہنک سوزینی ایشده ایدیلر، صوگره آنی آگلاغاچ بله توروب
 آنی اوزگارته ایدیلر [بو روشلی خلقدن نچوک ایمان وامانت
 کوتاسز]، دیمکدر. ملا عالمجان البارودی.

حدیث

برنجی سادہ غی دعا حدیثنک قالدق شرحی

نمازده هرکمنک اوز نیلی برله دعا قیلو

نمازده عربچه دن باشقه تیل برله دعا قیلو توغریسندہ. الدر
 المختار وحاشیہ سی الرد المختار وسائر کتابلرده حرام یا کاه مکروه
 دیگان سوزلر بار. الدر المختار النهر الفایق دن تشهد وصلوة دن
 صوغنی دعانی ودعا بالعربیة وحریم بغيرها عبارتی کوجوره
 الرد المختار صاحبی نهر سوزینک اصلی مالکیه دن قرافی
 سوزی بولوب آنک مرادی معناسی بانمگان، الله تعالی حقندہ
 ادبسنک خوفی بولغان سوز ایدکینی، اگر معناسی آگلانسہ مغایر
 ادب سوز بولمسیه نمازده وغیریدہ درست ایدکینی بیان ایتدیر.
 صوگره حنفیه دن ملا خسرونک درر شرحندن امیر المؤمنین عمر
 رضی الله عنه نک رطانه اعاجم دن نهی ایتمکینه استنادا مکروه
 ایدکینی کوجوره. صوگره مضطرب اوله راق غیر عربیه نک مکروه
 تزیه (یعنی غیر اولی) بولمقینی ومکروه تحریمی بولمقینی
 احتمالاندرب قالدیره.

بو مقامده یخشی نظر تیوشلی موندن الکده ایتولگانچه دعا:
 بندہ نکرکسنوب، بنا علیه نی ایتکانینی اوزی آگلاب، خشوع وتضرع
 برله الله دن سورامقی واول حاجتینک حصولی ایچون رینه
 یالوار مقیدر.

بِس دَعَايِكَ اَيْتَكَان سوزىنى تمام بلمكى دعانك شرطيدر
 اورى بلمكان و آڭلاماغان دعا عبارتلىرىنى بىكلا بكنه اوفو بربارك
 سوزى اوفو بولسادى، فائده دن خالى بولمسه ده، چن دعا بولمايدىر.
 دعا خاصىتى آلا آلمايدىر. بنا عليه دعا مقامنده كرك نماز ايچنده
 كرك آنك طشندى عربچه نى يخشى بلمكان و آڭلاماغان كشى گه
 كرك نرى كرك فارسى كرك روسى، تىلى بولسه دعا
 يابى - درستدر گه دگل - تيوشدر. عربچه نك فى نفسها باشقه
 بلاردن افضل بولمقنده شبهه يوق هر مسلمان عربچه نى بلور گه
 اوشسون ممكن بولسه عربچه سويلاشسون يخشى بلكاچ هر
 دعابىنى عربچه فيلسون، بىك اعلى.

لكن دعاده وتيلاكده سوراغانگنى وتيلاگانگنى اوزك بلو
 آڭلاو شرطيدر. دعانك روحى بولغان خشوع وتضرع ايچون
 لازمدر بلمكان آدمك عربچه دعاسى شرطىنى ولازمنى قالدروب
 افضلىكده يابشو، فرضنى قالدروب نفلگه كرشو كبيدر.

امير المؤمنين عمر نك (رضى الله عنه) رطانه دن نهى فيلمقى
 اوزك اڭلاماغان سوز برله دعادن نهيدىر.

چونكه عرب تلنده رطانه، معناسى بلمكان، خلق آراسنده
 آنلردن يشروب ايكى آدم آراسنده غى رمزلى سوز گه ايتوله در
 هر بلر گه عربچه دن باشقه تىل بارده رطانه در آنلر ايچون باشقه
 نىل برله دعا تيوش دگلدر.

عربچه بلمكان تريكى، فارسى خلقغه عربچه رطانه حكمنده
 بولادر بنا عليه امير المؤمنين قولنچه عجميلر ايچون بلدكلىرى
 اوز تىللىرى برله دعا تيوش بولادر، بنا عليه شرح درر سوزى
 ناتامدر.

نتیجه: تشهد و صلوات سوگنده سلامدن الك جاهل خلق
ایچون اوز تیلی برله دین و آخرت کرکلرینی اللهدن سوراق
تیوشدر.

انصاف برله باقیز:

رسول الله صلى الله عليه وسلم تشهددن صوگ غالباً دورت
نرسهدن استعاذه قیلغان: تموغ عذابندن، قبر عذابندن، حیات و ممات
فتنه لرندن؛ (بعض روایاتده گناه و بور چ فتنه سندن دیگان) دجال
فتنه سندن، وهم مذکور دورت تورلی فتنه دن استعاذه قیلورغه
بیورغان (شونلقدن بعض عالمر مذکور دورت نرسهدن اللهغه
صیغنو سنت، بعضار واجب دیمشدر.)

ایندی باق عربچه بلمگان؛ قارت یا قارچقنک «اللهم انی اعوذ
بك من عذاب جهنم ومن عذاب القبر ومن فتنه المحيا والممات
ومن فتنه المسيح الدجال» عبارة شریفه سینی بش و اون تورلی خطا
واحن برله عبارتینی - معناسینی بلمدیکی حالده - او قومقی برله «ای
ربم منی تموغ عذابندن. قبر عذابندن ساقلا، تر و گومده
واولو گومده گی فتنه لرندن. دجال فتنه سندن ساقلا» دیو کو گایی
اثر لندروب یالوار مقینی چاغشدر، اوز وجدان و انصافک برله
حکم ایت.

اوشانداق ایکی سجده آراسنده رسول الله دن (صلى الله
عليه وسلم) کوچور لگان تعلیم بوینچه:

«اللهم اغفر لی وارحمنی واهدنی وعافنی وارزقنی» دعاسنی او قورغه
کرك. اقل المراتب «اللهم اغفر لی وارحمنی» قدر ایسی ییک تیوش
مونک بدلنده نادان کشی اوز تیلی برله «ای ربم منی یارلیقا، مگا

رحمت قبلہ ديسہ کور کام دعا بر امیدلی تیلک بولور. (۲)

کتابلرنک عربچه دن، باشقهنی مکروه کورولری اولچاوسز
یلاکدن، ادبسن سوزدن ساقلاو ایچوندر. بنده اولچاوسزلککه
یک بقی، افراط و تفریطقه بیک حاضر، اوز تیلی برله اوز بلگانچه
دعا فیلام دیو الله تو غریسنده احترامسن و ادبکه مغایر حرکتده
وسوزده بولنمقی، و تیوشسنز و درجه سینه کوره تیوشلی بولمغان
یلاکده بولنمقی احتمالدر.

عربچه دده ادعیهء مأثورہ برله دعا قیلسون دیمکلری اشبونک
ایچوندر شونک ایچون بو معانی و بو حکمتی اویلامق، و تمام
سافلق اوزره بولنمق لازمدر.

اما بر کمسینه احتیاط اوزره بولنوب کرکنچه گنه سوراسه
اوزینی ادب مقامنده تو توب دعا ایتسه، خصوصاً اثرده و حدیثده
وارد بولغان دعالم مضمونینی اوگرانوب اوز تیلی ایله دعا قیلسه
هیچ ضرر و زیان بولماس انشاءالله

* * *

دعا بابنده تیوشلی تنبیه و تنبه

دعا شرعا مشروع و عقلا ممدوح اش ایدیکی ثابت اولدقی
کبی شرعا و عقلا هر اشنی اوزینه تیوشلی اسبابینه کر و شوب اشلمک،
ایک اوکغایلی و فائده روشنچه یونانور گه تر شفق تیوشلگی ده ثابت
و معلومدر.

(۲) ایکی سجده آراسنده ذکر و دعانی مشهور حنفی کتابلرنده علما
ذکر ایتسه لرده باشقه مذهب کتابلری ذکر ایتمکان حنفیلرده انکار ایتمگان.
انکار ایتمکانلرینک وجه سیده جماعت نمازنده خلقغه ملال کلماسین ایچوندر.
رسول الله دن (صلی الله علیه وسلم) ایکی سجده آراسنده اللهم اغفر لی و ارحمی
واجبرنی و اهدنی و ارزقنی دیدکینی ابن عباس دن ترمذی ابو داود و ابن
ماجه، حاکم روایت ایتمشله حدیث صحیح و حسندر. حدیث ثابت بولغانده
مذهب روایتی - بولغانده - ترک ایدلور گه تیوشلیدر.

دنياوى ياكه اخراوى، مقصوده يالغوز دعا ايتوب نتيجه كوتمك
مشروع دگادر.

رسول الله صلى الله عليه وسلم وهمه صحابه لر دعاده اللهغه
يالواروده قصور ايتمگانلر ومع ذلك هر اشلرنده اللهدن توفيق
صو راب تيوشلى اسبابينه كرشكانلر اللهدن ياردم صوراب كر كنجه
شول اسبابنى حاضرلگانلر.

«يارب رزق بير» ديوبكنه ايوده ياتماغانلر بلكه شول تىلاكنى
تىلادكلرى حالده باغچه لرنده ير قازوغانلار يغاچلار ينى صوغارغانلار
و باشقه ايگونلر ينى ايكانلر، بازارلارده آلس و يرش قيلغانلر.
حاجت وقتنده قلع بىلاب سونگو كوتارب اللهدن نصرت تىلاب
صوغشقه كيتكانلر.

خلاصة الكلام: كسب اشنده، علم يولنده، ديانت و عبادت بابتد
و باشقه مطلوب بولغان اشلرده خيرلى روشينى كوگلكه سالغوچى
بر الله فائدهلى يوليني كورساتكوچى بر الله، تيوشلى اسبابينى
توغرى كلتورگوچى بر اللهدر.

بس هر مرتبه سئى اللهدن صورامق و آگا يالوارب اشكه
كرشمك تيوشدر. درست روشده صوراساك الله ياردم ايته شول
مقصودكك حصولى ايچون كر كلى اسبابلر نى توغرى قىلا مقصودك
حاصل بولا. مثلا بر خستهكك صحتى ايچون دعانك تاثيرى:
الله تعالى آنى ساولق ايچون كرك بولغان اسبابقه يخشى طيب،
فائدهلى دارو، تيوشلى تربيه و غذاغه اوچراتهده باذن الله ساويغه.
بيك آز وقتنده هيچ بر سببكه كرشمالينچه يالغوز بر ايندگونك دعاسى
وقتنده ساوقغان خستهلر بولغان لكن بو بيك نادر بر خارق العاده
اشدر تيوشلى دوانى قىلماينچه آنى كوتوب تورمق مشروع دگادر.

ملا عالمجان البارودى.

مولد النبى صلى الله عليه وسلم

«ولد» عنوانى حضرت پيغمبر و سائر عزيزلرنىڭ ولادتلىرى
 اېچون شادلىق، و آنلردن كورلىگان فائىدەلر بىر بىر ئىندە اظھار
 شۇكر مقامىندە تور غوزلەش بىر امدر. ايك كاملى مولد النبى صلى
 الله عليه وسلم در مصر يلىردە و سائر عربلردە مولد سىد بىدوى،
 مولد شىخ دسوقى، مولد شىخ يىومى كىبى، بخارىلردە ھر ياز
 باشىدە. مولد اسمى بىر لەمسەدە. خواجه بهاءالدين نقشبند حضرت تلىرىنە
 منسوب «گلسرخ» (۲) امام ابو حفص كىبىر، امام ابوبكر اسكاف،
 بخارىلار باباى پارەدوز دىلر [و سائرلر كىبى عيد و مولدلىر
 متعارف اولمشدر. بعض يىرلردە احترامى قىصد ايدلمش ذاتىڭ
 تارىخ ولادىنى اعتبار ايدلە و بعض شەرلردە، ھواء و وقتچە اھالىنىڭ
 ھوالىنە مناسبتى رعايە ايدلە. نچوكتە مقصود: شول عزيزنى تىكر،
 و آنىڭ حسن خدمتى بىر بىر ئىندە بىر نوع تشكر اقامت ايتمىكدر.

بو اشلارنىڭ ھەتتە شرعىيە سىندە خصوصاً مولدنبى صلى الله عليه
 وسلم مادە سىندە علماء كىوب مذاكرە ايتكانلر اختلافلىرى صوگىندە
 اكثرىت شرىعتچە اعتدالىنى محافظە، افراط و تفرىطدن اجتناب
 شرطى ايلە جوازىنە بلكە استىجابىنە قىرارە يىرگانلر نىتاك كىم اشبو
 مجلەنىڭ بىر نېچى سىنەسى ايكىنچى سانىندە تفصىل و اىضاح ايدلدى.

ھەر مسلمان، محمد صلى الله عليه وسلم نى حق پيغمبر دىو اعتقاد
 ايتكان ھەر بىر عاقل بلورگە و اشانورغە تىوش كىم رسول الله نىڭ
 پيغمبرلىگى بتون عالمگە رحمت، و آنىڭ يىانى بىر لە ايمان كىفرون،

(۲) بو بىرام آپرىل اېچىندە كل بغاچى ساچك آتقان و قىلردە بىر آى
 قىلردە ۱۰۰۰ ايلە تىرىپ ايدىلگانگە «قول كل» معناسىلە گل سرخ آتالماشدر
 خواجه بهاءالدين حضرت تلىرىنىڭ مرقىدى تىكراسىندە بتون تركستان ولايتىدىن
 خلق بىغولوب آندەدە ايكى كون بىرام ايتەلر.

هدايت ضالالتدن، خیر شردن، یخشی یماندن آیور لغان، و آنک
 تعامی بر له تهذیب اخلاق و حسن تربیه اصوللری میدانغه چیقغان
 شو نلقدن اوزینی ضالالتدن و شقاوتدن قونقاراسی کیلگان، اوزینی
 چن انسان ایتوب ابدی بخت و سعادتکه ایرشونی تیلانگان هرکمه
 آنک بر ابرنده دائما شکرانه قیلماق و آنک هدايت وار شادلرینک
 قدرینی بلمک، بار کوچی و طاقتی بر له فعلا و عملا آنک یولینه
 کرمک و آنک سنتینه یابشماق لازمدر.

بناءً علیه مذکور صفتدهغی پیغمبرنک والوغ رسولنک توغان
 و بو دنیا ده ظاهر بولغان آییلاری هر قایو مسلماننک قلیینی -
 اویغانورلق بولسه - اویغانا و هر قایو نفسانی هوسلر شیطاننی اغوالر
 بر له بوزولمغان - سلامت حسلی بندهنی سیسکاندره . اول پیغمبرنک
 حوال و سیرتینی اوقوب ایشتوب، آنک حقوقینی ایسکاروب محبتینی
 یاگغارته . اوزینک شول پیغمبر عهدینه کرگان، و آنک مسلکینی موینه
 یوکلگان، امت ایدکینی ایسکارته (مونه اشبو تو یغو و حس اقتضاسنچه
 مولد بیرامی ترتیب ایتته) توبه و تضرعغه کر وشه قیلغان عهدلرینی
 یاگغار توب بالفعل عملگه قویا اوزینی پاکلارغه تر وشه، قیلغان قصورلرینه
 کفارت بولماق ایچون آنک فقیر و محتاج امتلرینه صدقه و خیرینی
 کو بایته، و آگا ایار و عهدینی قونلای بالفعل عملگه قویا اوزی حقنده
 مسنون بولغان - عبادت تشکرینه مداومت قیلا . شول روشلی مولد
 بیرامی ترتیب ایتته والسلام.

مصر و بخاراده بولاتورغان باشقه مولدلرده عوامنی
 ایرکینرک ییاریلوب بایناق بدعت و فسادلر قاتشوب کیتکان حتی
 کوب اورنلرده فائدهسندن زیانی، خیرندن شری کو برک بولو
 درجه سینه ایرشکان.

او خصوصاً احیاً سنت و فمع بدعت عزیمه حسنه سنده
 اولان «البار» مجله مجله سی بایتاق یازدی تیوشلی نصیحتلرنی
 اولادی ولکن ایشدوچی آز بولدی.
 بخاراده بز کور گانده امیر بنفسه مذکور بیر امارگه مباشر
 اولدندن هیچ کم تاوش چیقارر غه و کر کلی سوزنی ایتورگه مقتدر
 و گل ایدی صوگر مدهده کوب زمانلر شولای ایشدله کلدی بوصول
 و فلرده داملا اکرام المفتی بو بدعتلر قارشو سنده قیام ایدرک بر
 انر نشر ایتدکنده لکن علمادن امثال واقرائی حسد مکتوم و عداوة
 بضمیر لرینی اظهار و انتقام قصدیله علیه سینه قیام ایدوب امیر ولایتکه
 اولری بهتانلر و افترا لر ایله شکایت و سعایت ایدوب بخارانک
 اینک هر کلی عالی، طلبه علوم ایچون اینک افاده لی مدرس سی اولدقی
 هالده شهر دن نفی ایتدر مشلر ایدی. ایندی بز نک قران مملکتنده
 الک زمانلر ده بولغان مولد نبی صلی الله علیه وسلم رسم و عادتلری
 افراط و تفریطدن بایتاق براق بولوب استحسان ایدلور درجه ده
 بولغان شویله که: مولود کونلرنده حتی بتون ربیع الاول آینده
 ایلر آراسنده وهم خاتونلر آراسنده آرتق ندا عیسز و شاوشو
 سر غه بر آز خلق بیغولوب اوزلری بلگان تیل اوزره [غالباً
 اسکیندن بیرو مشهور مولد کتابندن] رسول الله صلی الله علیه
 وسلم احوال و اوصافینی اخلاص ایله اوقوب و طغلاب استفاده
 ایلانلر، و بر آز آنک احوال جمیله سینه مطلع بولغانلر، قیلرنده
 شوق و محبت آرتدر غانلر، و آنک شریعت و سنتینه یابشور غه
 ریاده رغبت حاصل ایتکانلر و مجلس اخیرنده فقراً و حاضر و نغه آش
 و طعام و بیروب مجلسنی تمام ایتکانلر.

و بعض برلرده یالغوز رسول الله صلی الله علیه وسلم محبتی
 ایچون فقراغه و دوست و خویشکه سنت روشی اوزره گنه ضیافت

ويروپ اکتفاء فيلغانلر. بوروشلى مولديرامى ايتوانشاء الله دياننت
 وهم سياست جتھلر نچھده زيانلى بولمسه كرك فائدىلى وئوابلى
 اش بولمقى اميدلدر.

اما بو صوغقى زمانلر ده بو حاللر بر آز آلماشوندى مسئله نك
 حقيقت وچن نيت جهتینه كوره رسم و عادت (مودا) ياغى قوتلانوب
 كيتدى عربستانده يالغوز عربلر آراسنده غنه او قوله تورغان
 مضمون و معناسيني فقط بعض علما غنه بله تورغان، غريب لغتلىر، تكلفلى
 سجعلىر ايله يازلدقندن دائره فصاحتدن چيقغان سيد جعفر برزنجى
 (رحمه الله) مولدى او قولا باشلادى. اكثرى عوام بولغان اهل مجلس،
 بولمه آرتونداغى خاتونلر بو قصه مولدندن بر نرسه آگلامايلار،
 رسول الله صلى الله عليه وسلم نك احوال مباركه سندن و شمائل
 شريفه سندن و اوصاف جميله سندن بو او قوده هيچ بر نرسه سيزمايلر.
 بولسه قورى تاوشدن و بوردرجه مقام ووزندن تلذذ ايتوب طگلايلر
 مجلس آخيرنده - فقراغه و طلبه علومگه دگل - فدالرغه و ضيافت
 قارشلقى يساوچى بايلارغه آش و يرله در. - بو قدر چق اش قصه
 مولدندن مقصود دگلدر. بلكه بوروش ممكن بولغان الوغ فائده
 دينيه و اخلافيه نى يوقالته، حتى بو مجلسنك مشروعتى سير نبى نى
 بيان، و آنك احوال و اوصافندن خلقنى آگاهلندرو، و آنلر نى شريعت
 و سنت يوللرينه زياده چه رغبتلندرو مجلسى بولدىق ايچوندر.
 مذکور روشاى مولد قصه سيني او قوده بو فائده لر برسیده حاصل
 بولمايدر.

شونك ايچون بز بو يرده عامه مجلسنده اوز تيلمزده او قو
 كرك بتون خلق آگلاب استفاده ايدر روشده فيلو كرك ديه تکرار
 يازدىق تکرار سويله دك.

واکن نی سببدر ایشتدره آلامدق کملر نك استفاده لرینی محافظه
 و حقی ایشتودن مانع بولدی و ما انت بمسمع من فی القبور. حرمین
 در یغین نك حالینه باقغز آندہ بولغان هندیلر، ترکیلر،
 الحسانیلر اوز کوردکمه بناء شاقتا یغنه عربچه آغلادق لری حالده
 غالباً قصه مولدی اوز تیارنده اوقیلر. ۱۳۰۴ سنه لرده قاهره نك
 الله سنده محمد علی پاشانك بی نظیر بولغان مسجندنه علماء و امراء
 و فقراء مجمعنده ترکی مولد او قومش لرایدی. اسلامبولنك هریرنده
 ارغی مولد اوقیلر. بو قدر مبارک اور نلرده علمانك کوب یرلرنده
 اغتر مخاطب نك حالینه قاراب ترکیچه بولغان شیخ سلیمان دده نك
 بلاد مزده بور وندن بیرو شایع بولغان «الله آدین ذکر ایدلم اولاء دیو
 باشلاغان قصه» مولدی او قورغہ یاری و مقبول ایکان بز نك بیغورالار مزغہ
 اول یارامی اوز لری آغلانماغان عربچه کرک، اول بورونغی
 استاذیکه لر اوقی تورغان کتابغه، بونلرغہ فلان مجاور فلان حاجی،
 فلان افندی اوقی تورغان کتاب کرک.

خلاصه بز نك بلد کمزچه درست روشده گی و خلق ایچون
 حالادینی و اخلاقی مفید، و مالا اجر و ثوابقه بهانه بولغان مولد
 مجلسی: بر نیچه آدم لردن مرکب صحبتده رسول الله صلی الله علیه
 و سلام نك ولادتی، ولادتیته متعلق خارق العاده اش لر، و آنک احسن
 اوصاف اوز ره نشوونماسی، و حق کلولری، تبلیغ دین بابنده کورگان
 شفقت و جفالری، آنلرغہ باقمای صبر و ثبات اوز ره خلقنی قرغانوب
 آلارنی کوندلرر گه ترشوی، قولی و نعلی بر له خلقنی گوزل اخلاقغه
 و کور کام عملر گه دیملای، صحابه لرینه و صوگره کله چک امتلرینه
 ایوب قالدراغان و عظم و نصیحتلری تفصیل ایله ذکر ایدلمک
 و آچیق تیل ایله بیان قیلنمت تیوشدر. صحبت آخرنده همه بر آز

صلوات و ذکر بر له یوانوب توفیق و هدایت بر له دعادن صوڤک حاضر
بولغان طعامدن یا که بر نورلی طاتلیدن تناول ایتوب بر برینه
دوست و قورنداشلکنی آر تدر و ب تارالمق کر کدر . مر حبا چا غر شلری ،
یوشسز رو شچه بیت لر با غر شلری فضلہ شیلر در بلکه ادب خار چندہ در .
والله اعلم بالصواب و أستغفر الله عما یوجب العتاب و العقاب
ملا عالم جان البارودی



مواد مرجانی

الاستاذ الكبير داملا شهاب الدين هارون المرجاني حضرتلرینک
ولادتی ۱۲۳۳ سنه یدنجی ربیع الاولده بولدقندن اشبو ۱۲۳۳ سنه
یدنجی شهر ربیع الاول جمعه کون ولادتینه تمام یوزیل تولادر .
اشبو کون مرجانی حضرتلرینک مولدیر آنک یوز سنه لک
یادکاریدر . آنک بو مولدینی (یویلا سینی) کور کام روشده الوغ
طنطنه لی کیفیتده قیلو تیوش ایدی ولکن بزنگ مملکتیز استوننده
الوغ تشویش و بو قدر چیکسز نیمس جفاسی قائم بولوب تور دقندن
و طنی حسی سلامت بولغان کشی طنطنه لی روشده بیرام و طوی ترتیب
ایدر گه مقتدر دگلدر .

بناء علیه بو جمعه آرتنده یا که باشقه جمعه آرتنده کم ایدکینی
اجمالا خلقغه ایتوب آنک روحی ایچون قرآن اوقوب خیر دعا
ایتمک ایله اکتفا ایدله در .

مرجانی مرحوم کم ایدی؟

مرجانی مرحوم انوتولماسقه تیوشلی آدم ایدی .

مرجانی مرحوم هر وقتده خیر دعا بر له یاد ایدلور گه مستحق

آدم ایدی .

مرجانی مرحوم دینی و علمی یوللر ده قدوه ایدلورلک آدم ایدی.
 مرجانی مرحوم خلقغه خصوصاً علماء و طلبه علوم گه دینی
 و علمی بخشیشی یول کورساتدی غالباً مذهب حنفی و فقهچه کتاب
 و سنت دن عبارت بولغان دین حنیفی نی بخشیشی بلدردی دین نی احترام
 ایشو، سنتنی رعایه و محافظه قیلو، بدعتدن ساقلانو بابلرنده اوزینی
 بخشیشی اورنهك ایتدی.

مرجانی مرحوم عامه علماء آراسنده غریب قالغان اصللی و فائده لی
 کتابلر نی خلقغه بلدردی کتابلر ایچده مستور قالغان بخشیشی سوزلر نی
 و فائده لی فکرلر نی اوزینك لو ایچینی لومه لائمدن قورقمای میدانغه
 بیقاردی عالم مطبوعاتده اعلان ایتدی.

بو حاللرنك علاوه سینه اعزاز علم و احترام اهل دین و شلرینی
 کورساتدی و بالفعل عملگه قویارغه اجتهاد ایتدی.

مرجانی مرحوم عالم ایدی عامل ایدی و علمی برله سنتده وار دو ثابت
 بولغان قدر لر ایله عابد ایدی کثیر التلاوة و صاحب الاوراد ایدی
 مجالس و محافل ده غافل اولتورماز کرکلی سوز سویلی یا که
 دکر الله ایله اشتغال ایدر ایدی.

و بالجمله داملا شهاب الدین حضرت علمی، و دیانتی، و سیادتی
 خلق آراسنده اوزینی توتوی اعتبار یله دشمنلری حسد ایدرلک،
 و دوستلری اورنك ایدوب قدوه ایدرلک درجه ده ایدی الله آگا
 رحمت ایلیه مملکت مزده امثالینی کوب ایلیه آمین.

داملا عالم جان البارودی.



شهاب الدين المرجاني حضرت تلرينك اوز قلميله ياز لغان علمي وديني
بر مقاله سيني بو اورنده اوز رسم خطيله درج ايتوني مناسب كوردك

بسم الله الرحمن الرحيم

حق تبارك و تعالی كلام مجيدنده ايتادر (وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ

وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ

أَنْ يُطِيعُونِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ) يعني

يراتمادم يو قدن بار قلمادم من جن و آدمي ني مگر آنلار مني تانوب

مني بلب منگا آنلر تيشنيچه عبادت قلمافلاري او چون، و الا من

آنلردن تسلامي من آنلر منگا رزق بيرمك لرني وهم تلاماي من

آنلر منگا طعام بيرمك ني حقيقه الله تعالی همه جان اياسنه رزق

بيرگوچي شديد القوة كامل القدرت در.

الله تبارك و تعالی حضرتني تانمق و معرفت و بلماك علم بر له

حاصل بولادر جميع عبادت لر نك درست و صحيح بولوب كوب

ثواب لر حاصل اولماقي بو علم بر له حاصل بولادر.

حرام و مكروه و بزوق اشلاردن صافلانوب الله تعالی نك

عذاب و عقابندن خلاص بولمق بو علم بر له حاصل بولادر.

حلال و حرامني آيرب تميز قلب كسبلر و هر قايسى عمل

لرني موافق و صحيح قلب كسبلر حلال و رزق لر طيب اولماقي

بو علم بر له حاصل بولادر.

آدمي نك عقل و فهمي و ادراك و تميزي آرتب جميع اموري

مستقيم بولمق بر له حيوان لر درجه سندن يوقاري وانلر رتبه سندن

يراق بولماقي بو علم بر له حاصل بولادر.

خلق نك دين نى صافلاما فى دين و دنيا سى نك آرتما فى بو علم
بر له حاصل بولادر .

قايسى خلق ده عام بولماسه دين لرى جو يالا عقل لرى جو يالوب
جو ان صفتنه و خلق لرنه گرب دنيا ده حيو ان كبك آشاو اچو ياطو
نور و دان باشقه دن لذت تابماس در جه سينه تنزل فلا توشادر .
وبالجملة بو علم آنك كامل صفت و جوهر شريف الله تبارك
و تعالى بنى آدمنى اوزى نك بو كامل صفتندن محظوظ و حصه دار
بولمق غه مستعد و موافق ايلانگان .

اگر آدمى بو علم صفتى بر له اوزينه كمالات حاصل قىلغانده
فرشته لردن يوقارى در جه گاه ترفى قلادر و اگر اوزنى مهمل توتب
علم حاصل ايتماسه و عمل صالح قلماسه حيو ان دن هم توبان در جه گاه
نازل بولادر نتاك الله تبارك و تعالى ايتادر لقد خلقنا الانسان فى
احسن تقويم ثم رددناه اسفل سافلين الا الذين امنوا و عملوا الصلحات
ان الانسان لفى خسر الا الذين امنوا و عملوا الصلحات (و من
بوت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا) (هل يستوى الذين يعلمون
و الذين لا يعلمون) (اولئك كالانعام بل هم اضل) بو علم صفتى نك
مدحنده قران آيت لرنده رسول الله صلى الله عليه وسلم نك حديث
شريف لرنده بى حساب سوز لر واردر .

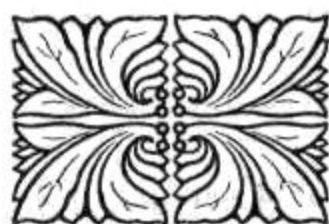
بس هر بر مؤمن و مسلمان بنده لركا بو علم نى بيك عالى نرسه و غالى
القيمة بلوب آنى كما ينبغى قدر و حرمت ايتمك و تعظيم قلمق واجب
ولازم در هارون الرشيد خليفه امام مالك كاموطا كتابنك زنى بزكا
آلوب كيلنك بز آنداغى علم نى ايشدايك ديكانده امام مالك ايتدى
يا امير المؤمنين علم عزيز نرسه سز عزيز ايتسانكز عزيز بولور
خور نوتسانكز خور بولور علم نك اوزينه كيلور كا تيش انى
ايكنچى ير كا آلب بارر غه يارامى دور خليفه بو جواب نى خوش

کوردی بو علم شونداي بلند پرواز نرسه بيک کوب کشی اراسندن
 بيک آزی طب سليم فهم قويم طلب علم و طریق شرعده مستقیم بولوب
 چين اخلاص بر له کما ينبغي سعی و اجتهادنه چالشغان کشی ننگ بعض
 سی غنه بر کمال بولوب چغادر اما اننگ آزی هم کمال تابغانده تمام
 دنيا و ما فيها بهاسنه تور ادر نتاک کم اما ابو یوسف ایتادر علم شونداي
 نرسه اوزنگ ننگ کلنگ نی بیر سانک یحتمل اول سنکا آزی نی
 بیرو دیب.

علم نی قدر قلمق عزیز تو تمق اول علم نی بيک اعلی
 یخشی نرسه ایردکنی بلب هر کم اوزی آنی حاصل ایتار کا اجتهاد
 قلمق ایر نمک (اوگر انمک) و بالالرنی و یقین لرنی سبق او قتماق بلکه
 ممکن بولسه یا طلرنی هم. و علم تحصیل ایتا تورغان کشی لرنی
 قدر و حرمت قلمق و عزیز تو تمق بر له حاصل بولور. انلرنی قدر
 حرمت قلمق عزیز تو تمق آنلرغه علم اویراتور کا علم تحصیل
 ایتار کا یاردم ایتمک بر له و حاجت لرنی یتکور مک بر له بولور. مثلا
 تور ا تورغان اورونلرنی یخشی قلمق میچ و ترزه و ایشک و آش
 خانه لری و شمع لری بلکه ممکن بولسه کتاب لری و خادم لری و طعام
 لرنی مهیا قلمق بر له بولور. قدیمده خلفاء وقتنده اسلام دولترلرنده بلکه
 حاضر اسلام مملکت لرنده هم علماء و طلبه علم بی نهایت قدر لی و تحصیل
 وقت لرنده محتاج نرسه لری همه سی بر کمال حاضر و اورن لری بيک
 ایرکن یخشی و بيک خوش بولور ایدی. علم تحصیل ایدب کمالات
 غه ایرشکان بعدنده اول علم مسبب بيک زور درجه لر کا منب بيک
 زور دنيا دولتی مالک نابب ملیون و وظیفه لر الور ایدی مثلا حضرت
 امام ابو یوسف رحمة الله علیه اوزی بر بوز یواطرغان طول
 خاتون ننگ اوغلی ایدی اناسی بوز بووچی غه خدمت کا بیروب

اول آندن قاچب علم استار کا شروع ایدب کمالات غه ایرشپ
 علمی سبب لی هارون الرشید وهادی خلیفه لر برله فیروزه ویاقوت
 طبق لرندن طعام یمک درجه سنه ایرشدی وفات اولغاننده یوزمنک طلا
 مدینه منوره اهالینه یوزمنک مکه مکرمه یوزمنک کوفه یوزمنک بغداد
 اهالیسنه کنمالندن وصیت قلدی بزم حاضر کی حالزده موندای
 اشلارننک منکدن بری صورت توتمایدر تحصیل فلغان وقت
 طلبه علم لرمز اوزی قارا ایکماکنی آلوب کیلوب کیمرب برکشی
 نورا تورغان اورنده یکریمی اونسی توروب علم تحصیل ایتب کما
 لات غه ایرشسه نهایت بر مسجدکا امام بولوب اولک آشی اشاب
 کوب ایتادر آننک اوستینه اهل علم هر تورلی تخفیف
 ونورلی بهانه لر برله افتراء وحقارت کورادر بولای بولغاچ عام
 کا نیچوک رغبت قلوب نیچوک دین قوت تابارغه کرک
 بوسوز لر تورسون لکن ممکن قدر نچه علم ننگر و اجنه قدر حال
 اجتهاد قلمق کرک والا آلا ی بولماغنده دین جویالماقندن فور قماق
 کرک. صدقه وخیر لرنک هر قایوسنده اجر و ثواب کوب بولساده
 اما درجه لری بیک متفاوت قایوسنده برکا بر ثواب قایوسنده اون
 ویتمش ویوز ویدی یوز واندن زیاده بی حساب مضاعف قله در
 اللہ تعالیٰ. مسجد صالحه درمق کو پر صوفی درمق وخلق فائده سنه قوی (قویو)
 فایز مق غه و غیر اشلار کا ثواب بولار اراسندن مسجد صالحه
 ثواب کوب برک بولساده مدرسه ومکتب خانه بنا قلمق واهل علم نی
 نریه قلمق همه سندن افضل و بی نهایته ثواب لی در مثلا بر و مسجد بنا
 فلسه شول مسجدده نه قدر کشی نماز اوفوسه نچه یلغاچه بارور شول
 ثواب غنه بولور آندن ارتق بولماس مثلا اون یل تورسه اون
 غاچه یوز یل تورسه یوز یلغاچه ثوابی بارور توزسا یا که یانب

کیتسه ثوابی کیسولور اما مدرسه یا که مکتب خانه بناقلنسه علم کایارد
ایتسه دنیا بار نیچه تعلم بار نیچه برده کیسولماس و بالفرض یکر می اوتوز
هنه دن صونک فانی بولسه یا که یانسه ده علم برودن بروکا کو چوب
فالوب علی الدوام اجر و ثوابی باروب مدرسه بتوی برله بتماس
بس هر قایسی دین و اسلام ده محبت لری بولغان مؤمن مسلمان
لردن غنه در التماس بوسوزلرنی اوقوب فهم لب هر وقت ذکر ده
توتوب ملاحظه قلب عمل فلور غه سعی و اجتهاد ایدیه و الادنی طرفه
العین ده اوتادر عمل کیسلادر مکر شوشی اشلار برله ایتادر الله
تبارک و تعالی انا نحن نحي الموتى ونكتب ما قدموا واثارهم قاضی
ناصر الدین الیضاوی بو ننگ تفسیر نده ایتادر و اثارهم الحسنه من علم
علموه و اوحیس و قفوه و القبیحه کتاسبس بدعه و احداث ظلم یعنی بزله
حقنده البته اولک لری ترک زور مز انلار ننگ عمل لرنی هر قایوسنی
بخشی سنی یمان نی یازار مز آرتلار نده قالدرغان نرسه لرنی هم
مثلا علم اویراتب یا که مدرسه و مکتب خانه بنا قلب قالدرسه ثواب
و اجری همیشه بارب تورور و السلام



آچى حقيقت لىر

(بوسوز لىر اكثريت مزىنك حالىنه قاراب سويلانمىشدر)

باشى برىنچى سانده

بىزىنك مالىرىنك كوبره گىنك قرآن حدىث علملىرىدىن معلوماتلىرى بىك
الغىس بولوى كوز آلدىندى. ايمدى بشقه ملت روحانىلىرى قرآن وحدىث
بىزىن بايتاق خبردار بولوب تورغاندى. دىن علماسى اورىندى بولغان
مالىرىنك كو بچىلىكى نك بو علملىرىدىن كىرگىنچىه معلوماتلىرى بولماوى
بىك زور فضىحت - اوياط - بلكه ايك ضررلى فضىحت بولغانى
سويلارگه حاجت يوق.

تفسىر حدىث علملىرىدىن علماسىنك برىنچى حاجتلىرى، بو علملىرىدىن
لازمىچىه معلوماتلى بولماق برىنچى وظىفه لىرى ايكانلىكى بىك ظاهىر
ولا توروبدى، مالىرىنك اكثرىنك بونى حس ايتماولرى، حتى مطلقا
علم بىرله شغللىنورگه كتاب مطالعه قىلورغه در دو هوسلىرى بولماوى هم
تعجب هم تأسف ايدىرلك حالدر.

تفسىر حدىث علملىرى بىرله اشتغال يوقلغىدىن، بر آيتنى تورلى
وجه لىرى بىرله تفسىر و بيان قىلوچى، بر حدىثنى حدىث نك قىايو
قىمىدىن ايكان بولوب، سىند و راوى لىرىن ضبط ايدوب روايت و شرح
ايدوچى ماللىر آراسىندى بىك سىرەك بولادىر. بوسىدىن اهل علم
مجلسىندى بولورغه تىوشلى علمى مذاكرە لىرى، ماللىر مجلسىندى بولمى ديور -
لك. على الندرە بر مىسئله دن سوز چغا قالسىه مناسبسىز قىل قاللىرى
بر موضوع دن ايكىچى موضوع گه انتقاللىرى سببلى، اوچى بولماغان سوزلىرى
كو بايوب، موضوع مذاكرە بولغان مىسئله اوچلانمى نتيجه سىز قالادىر.
بايسه (كتاب قارارغه روايت تابارغه كرك) دىب جوابنى كتابقه حواله
قىلورده بولادىر. شول روشچىه علمى مذاكرە لىرىگه بىرده اهمىت
بىرلىمىدىن، مجلسلىرى كو بىسنىچىه مالايعنى بىرله اوزادىر.

کوز آلدده ولغان بوتاسفلی حاللرگه سیرچی بولوب تورونی
 وجدان تحمل ایتمی، علم و معرفتده ماتنک آلدنده توررغه تیوشلی
 بولغان بو محترم طائفه مزنک کو بچیلگی علمدن خصوصاً علم دیندن
 بولای چیتده بولو لوینه کو گل برده راضی بولمی در. بتون ملت
 ایچون عارلک و ضررلی بولغان بو حاللرنک، بر چاره سی تابولماس
 میکان دیب اختیار سز عامه نظرینه شکایت و عرض ایدلده در. بو
 طائفه، مزنک اکثریتی بوتاسفلی حاللرده بر آز تفکر قیلسه لر، علما شاینه
 بر دوک کیلشمگان اش ایکانینی بیک آچق بلوب انتباه تابوب،
 موقعلرنک حرمتن ساقلارغه اقدام ایدوب، مقاملرینه لایق وظیفه
 لری بولغان علم یولینه کروپ علم برله اشتغالنی اوزلرینه عادت
 قیلورلر. بو وظیفه لرنده جدی مداومت ایدرلرده اوزلری هم بتون
 ملت ایچون خیر محض بولورلر ایدی دیب امید ایدلده در. بوامتنک
 صلاحی عامانک صلاحینه باغلاندیغی حدیث شریفلرده بیان ایدلماشدر.
 بعض کشیلر حاضرگی بارشقه قاراب بو حاللر اصلاح ایدلماز
 دیب اریللا. لکن بو ظنی توغری بولماسقه تیوشلی. اولوم گه بشقه
 هر در دنک بر درمانی بولغانغه کوره بو حالنگده اصلاح چاره سی و علاجی
 البته بولسه کرك.

بوتوغریده فکر قاصر مزگه کیلگان بعض بر چاره لرنی کورستونی
 لازم بلدک: (ان الله لا یغیر ما بقوم حتی یغیروا ما بانفسهم) آیه کریمه
 سینک قطعی حکمنچه بو در دنک در مانن تابارغه ینه ملالر اوزلری
 اجتهاد قیلورغه تیوشلی بولادر. بونک بر نچی چاره سیده: ملالر مز
 بو کونگا چه دوام ایتمکان علمدن چیتدن تور و عادتینی تاشلاب علم یولینه
 آباق باصولریدر. اگر ملالرده عموماً بوروشده اوزگاروش بولسه
 الله تعالی بو حاللرنی هیچ شبهه سز کورکام روشکه اوزگارته چکدر.
 ملالرنک بو اوزگارولری بیک ممکن اشدر. عادتنی تاشلاوقیین بولسه ده

مجال دگلدرد. بونك ايچون ايك الك لازم بولغان نرسه علم گه درد
 وشوقنك قوزغالووى در. بر اش گه درد وشوق بولديسه بواشكه البته
 اقدام قيلنه، چاره سیده تابولادر. بودردنى قوزغاتور ايچوننده
 حاضرگى وقتده ايك اثرلى طريق دنيا نك بارشینه ملنر نك احوالينه
 كوز صالودرد. بو كونده مدنى ملنر عموما علم يولينه كرديلر، علم
 بر له اشتغال قيلماغان كشى بو كونده مدنيت عالمنده انساندن حساب قيلنمى
 بلكه حيواندن سانالادر. شول حاللر نى كوروب تورغانده عقلى
 وجدانى سلامت كشى علمدن چيتده توررغه نيچك راضى بولسون.
 بوگا راضى بولماق، انسان بولورغه تلاماو، حيوانيت در كه سينه
 اسفل سافلين گه تشونى اختيار قىلو بولادر.

مسئله آچغرمق آگلاشلسون ايچون آچى بولسه دينه نوغرى
 سن سويلامى بولمى: عموما ملتمز گه نظر ايتكانده بزم آراده علمگه
 ايك دردسز ايك شوقسز خلق، ملا طائفه سيدر. علم بر له شغللر نور
 گه ايك تيوشلى بولغان بو طائفه نك بو روشده بولولرى اعجب
 العجايب دن. بو كونده عوامنك ده بايتاق كوزلرى آچلدى، بولارغه ده
 اوقودردى كوروب تورلى كتاب وغزيتهلر اوقوب بيخشوق معلوم
 ماتلى، احوال دن خبر دار بولوب بارالر. ملالرمز نك اكثرى ايسه
 علم بر له بتونلاى منار كه قيلشقان، علمدن مستغنى بولغان حالده كى
 يشيلر، بونلر نه ايسكى كتابلرغه ونه يگالرغه هيچ رغبت ايتمىلر.
 آتالرن دن قالغان، ياكه مدرسه ده وقت اوزلرى آلغان كتابلرى بولسه
 اشكافلر نده ياشورلكده برده قوزغالمى تورا بيرمدر. بو كتابلردن
 يلغه اوچ دورت مرتبه قوزغالا تورغانلرى بولسه بر ايكى تورلى
 وعظ كتابى بولادر. باشقه لرى او ط كى زور حادته بولماغانده
 هيچ قوزغالمىدر. تانش ملالرمز آراسنده بو حالنى كوزمزايا
 كوروب كوب دفعه نجر به ايتدك. موندى ملالرمز نك بارلق در دو هو.

بر له، يازديغم كتابلر باري «ساني خاطر مده قالماغان لکن کوب ایدی»
 عدد گه طولدی. بو کتابنی چرایاقتی سنده یازوب تمام ایندم. اردل
 هر گه ایرشدکمدن بلکه بو کتاب، یازغان کتابلر منک صوغنی سی بو -
 اور. زمانزده شم دیگران نر سه چققانن ایشتسا کده آفچه مزیتما دکدن
 آورغه نصیب بولمادی انتهی نیندی زور همت! نیقدر علم گه محبت!
 هر تده بلساک زور عبرتدر. درست! علمدن لذت تابقان کشی، بارلغن
 علم یولینه فدا قیلادر. علم کبی لذتلی هیچ نر سه یوقدر. شونک
 ایچونده امام محمد حضر تلی «این ابناء الملوك من هذه اللذات»
 امام غزالی: لو علم الملوك ما فیما من لذة العلم لحر بونا بالسیوف؛
 دپیشلر در. بیلگولی، بولذت اوز لگندن حاصل بولعی، علم بر له
 شغللنور گه کر شاسه بولذت حاصل بولا باشلیدر. بور نغی حضر -
 نار مز علمدن لذت تابدقلر نندن بارلق در دوهوس قیلدقلری نر سه
 علم بولغان، علم گه کامل محبتلی ور غبتلی بولدقلر نندن دنیاغه التفات
 فیلمای ساده چه معیشت قیلغانلر، علما شاینه موافق روشده بیشه گانلر.
 علم یو اینه بر نر سه لر نده قرغانماغانلر، کیره کلی کتاب تابسه لر نیقدر
 قیمت بولسه ده ساتوب آغانلر. آنلر نک بر کتابقه بیرگان آفچه
 لرینه بو کونده اون کتاب آورغه. بیک ممکندر. مثلا آنلر نک
 ایللی تنکه گه آغان احياء العلوم بو کونده دورت تنکه دن ساتیله در
 بو حضر تلیر مز اخلاقلی توزک، بر بر سیله الفتلی بولوب، مجلسلرینی
 مذاکره علمی بر له اوتگار گانلر. بو حاللر بزم ایچون الوغ عبرت
 بولور لقدر. رحمهم الله تعالی

بو کونده ماللر منک کوبره گینک علم گه درد وهوسلری بوقلغی
 بو سبیلر دن ناشی بولسه کړک: بولارنک کویسی مدرسهدن چققانده
 علمدن لذت تابوب جقمیلر، مدرسهده اوقوغان نر سه لرینک اکثری
 مازلفه حاجت نر سه لر بولمی بلکه بتونلای مناسبتر شیلر بولادر.

شونك ايچون ملا بولغاچده مدرسه معلوماتندن بتونلاي واز كيچا لر .
 علمدن باشدوق لذت تابما دقلرنندن، بو حاك، مطلق علمدن بيزولر ينه
 باعث بولادر . ينه بو طائفه مزك كو بره گي : علم برله شغلنو شاكر دلك
 زمانينه مخصوص اش، مدرسه دن چققاچ شاكر دلك زمانى اوتكان،
 تحصيل وقتى بتكان بولادر ديب اويليلار . بو ظنده علمدن بيزوگه
 بر عاملدر . ينه ملالر مزك علمدن بيزولر ينه بر باعث ده بونلر نك
 كوييسى و عظم تعاليم برله كوب شغلنمىلر، بتون قشينه مكتبكه آياق
 باصماغان ملالر كوب بولادر . و عظى ده رمضانلرغه ينه بيلگولى
 اوچ دورت كونلر گه گنه حصر قيلالر . بو وقتلر ده سويلانگان و عظلر ده
 عمر بويينه بيلگولى كتابلر دن گنه بيلكولنگان بابلر دن غنه عبارت بولادر .
 ملالر مزك علم برله شغلنماولر ينه دخى بر سببده آرالرنده الفت
 آزلغيدر . ملالر آراسنده بر بر سينه يوريشوب علم مذاكره قيلشو
 عادتلى يوقدر . مجلسلر ده اوچراشقانده علمى مذاكره لر قىلوب بر
 برسندن صوراشو، افاده استفاده قىلوشونى عارلك حسابليلار شيكلى
 هر برسى امام اعظم بولوب نوراسيلرى كيلگان توسلى كورينه در .
 بو سببلر حقه ده كوگلمزگه بو نرسه لر خطور قيلادر : مدرسه دن
 گرچه علمدن لذت تابوب چقماغانده، بولذتنى ملا بولغاچده نابارغه
 بيك ممكندر . بونك ايچون علم برله شغلانا باشلاو يته در . علم
 برله شغلنورگه كر شلسه، بولذت اوز اوزندن حاصل بولا باشليدر،
 لذت آرتقان صاين علم گه محبت و رغبت آرتا بارادر . بو كونده
 علم حاصل ايتونك يولدى بيك بيگلايدى . مدرسه دن برده معلوماتسىز
 چققان، عربيه سى ده بولماغان سوادلى غنه كشير ايچونده بو كونده
 هر فندن اوز تلمزده كتابلر بيك كوب، بو كتابلر نك كوييسى عربى
 كتابلار دن ترجمه ايدلگان . تفسير حديث كتابلرى بولسون فقه
 كتابلرى بولسون هر قايسى اوز تلمزده بار . شولارنى مطالعه

فیلو چیلرغە دە، عربی کتابلر مطالعه قیلغان کیشیلر قدر معلومات حاصل
 فیلورغە بیک ممکن. مدرسە دە بولماغان علمی نیچک حاصل قیلوب
 بولسون دیورگە عذر یوق. مدرسە دن علمی بولوب، مدرسە نك
 تون معلوماتن جیشتروب آلوب چققان کشی دە شول معلوماتنە
 فاعت ایتسه، ینە دن علم بر له شغلانماسه - سودا قیلمی سرمایە سن
 یرگان کشی کبی - نادان قالاچاغی بیلگولیدر. مدرسە دن یارتی
 یورتی معلومات بر له گنه چققان کشی، علم بر له شغلانوده دوام ایتسه
 بیک کوب معلومات آرتدرووی ممکن. بالفعل آرتووی تجربە بر له
 معلومدر بو حالنی اوز مزده تجربە ایدوب بلدک، مدرسە دن استفادە
 بزگە نصیب بولماقدن بیک جیاولی حالده چققان ایدک. شولایده
 امیدنی اوزمای حالمز استعدادمزگە مناسب علم بر له شغلانورگە
 کرشوب شول یولده دوام ایتدک. گرچه عالم بولا آلماساقده
 عالملرنک سوزلرن آگلار درجه گە ابر شدک، بایتاقنه معلومات
 آرتدردق. بو کونگی حالمز مدرسە دەگی حالمزگە نسبتە شکرانە
 فیلورلق بولدی. بو سوزنی افتخار قیلوب توگل، بلکه مثال و عبرت
 ایچون تشکر ایدوب بو اورنده یازوب قالدرونی تیوشلی تابدیق.
 بزم کبی مدرسە دن معلوماتسز جیاولی چققان کیشیلر امیدسز بولما-
 سونلر، (من جد وجد) نی همیشه خاطرلرنده طوتسنلر دیدک.
 شاکردلکنی مدرسە دەگی زمانغە مخصوص دیبظن ایتوده خطادر.
 [مسلمان بتون عمر طالب العلم بولورغە تیوشلی] دیگان اسلام
 قاعدە سنده آزغنه فکر ایدلسه، شاکردلک، تحصیل زمانینک چیگی
 بولماغانی، بتون عمر تحصیل زمانی بولووی، عمر بار نچه شاکرد
 بولوب توررغە، عمرنی دائمی بر مدرسە دیب بلورگە تیوشلگی
 آچق بلنور. مسلمان بلکه مطلقا انسان ایچون هیچ بر وقت علمدن
 مستعی بولماق، علمدن قول سلتە مک درست بولمادیغی بیک آچق
 معلوم بولور.

مالار منزك كو بره گينك مكتب و تعليم برله شغللانا اولري، و عظمي سيرهك و مخصوص كتابلردن غنه سويلا اولري تيوشلي اش نوگل، بلكه وظيفه لرنده قصور قیلودر. مكتب، و عظمي و تعليم اشلري مالار اوستينه يوكلنگان برنجي وظيفه لریدر. اگر بو اشلرده قصور ایتسه لر ايك دهشتلي سؤال مالارغه بولاچاغی البته معلومدر. بونی فکر ایدر گه تيوش بولسه كرهك. بوندن غفلت قیاغانده زور خسارتكه قالو خوفی زوردر. و عظمی جش سويلا رگه آتته غه لا اقل بر مرتبه و عظمی عادت قیلور غه تيوش ایدی. و عظمی كو بسنچه احكام دیننی تعليم بولور غه و عظمی معتبر تفسیر حدیث اخلاق كتابلردن سويلا مك مصلحت بولور ایدی. و عظمی سويلا وده قومك احوالینه قاراب اعتقادی، عملی، اخلاقی و اجتماعی ايك مهم بولغان بابلردن و عظمی و تعليم قیلو مناسبرك بولور ایدی. شول وظيفه غه مداومت ایدلسه علم یولینه كرلگان بولوب هم اولرلي هم قوملري ایچون خیر و برکت بولاچاغی بيك ظاهردر.

مالارنك بر برسيله الفتسز بولولري ده اولرلي هم بتون ملت ایچون ضروری اشدر. بر برسيله اوچراشقانده مسائل علمیه ده مذاکره ایدشما اولري، بر برسندن صوراشونی عارلك صانا اولري ده تيوشسز اش و خطا فکدر.

صدقه یولنده سؤال، عارلك و شرعا منهي و مذموم بولسه ده، عام یولنده سؤال عارلك دگل، بلكه عين عزت و شرف و شرعا ممدوح اشدر. نادانلق خسته لگينه شفا، سؤال اولدقینی بلدروب رسول الله صلی الله علیه و سلم حضرتلري (شفا العی السؤال) بیورمشدر. قرآن کریم (فاستلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون) ديه جمله گه خطاب ایدوب سؤال ایله امر ایددر. بناء علیه علم یولنده سؤال قیلماو، شرعا منهي و فبیح بولوب، بله گان نرسه نی بلگان کشی دن

گرچه حقیر کبی کورنسه ده برده عار لئمی صور اشرفه علم یولنده
 همیشه سائلچیلک فیلورغه لازم بولووی آگلانیر، بو یولده
 سائلچیلک ایتماو، نادان فالورغه سبب بولاچاغی بلتور.

شفاف العی طول السؤال وانما * تمام العی طول السکوت عن الجهل
 محترم اماملر مزنگ عمومًا مقاملرینه مناسب سیرتده بولمقلری
 مستندسی، باشقه هر بر مسئله مزنگ اصلاح ایدلووینه مقدمه، و غایت
 هم باش مسئله بولغانلقدن، محترم اماملر مز و عمومًا ملتزم حقنده
 خیر خواه لقمز، بو آچی حقیقتلر نی سویلارگه بزنی مجبور ایتدی.
 وماشهدنا الا بما علمنا وما اردنا الا الاصلاح ما استطعنا والله علی ما نقول شهید.

محمد نجیب نوتاری.



کتاب ایگ گوزل جلیس ایکانلگی حقنده ابن
 الاعرابی بو ایمانی سویلامشدر:

لنا جلساء مانمل حدیثهم

الباء مأمونون غیبا و مشهدا

یفیدوننامن علمهم علم مامضی

وعقلا و تادیبا و رأیامسدا

بلافتنه نخشی و لاسو عشره

ولانتقی منهم لسانا و لایدا

فان قلت اموات فمانت بکاذب

وان قلت احياء فلست مفندا

اظهار شکران

دين اسلامغه زور شادلق آرافينك اولووي
خلقنى طنچقه سالوب تار قبرگه كوملوي

بو آرافي، اچكاننى اوصاللقغه قوطرتدى
كوب ناتار لر طويلرده اور صلرنى اوزردى

دورت بش چيرك طويلرغه آرافينى آلديلر
دين اسلامك حرمين آياق آستينه صالديلر

تيوش ايدى ملارغه توقتانورغه بو اشنى
دين اسلامده طبولغان بو قباحت روشنى

اي ملالر بارچه مز يغلاب دعا قيلايق
پادشاهمَر حضرتكه حقن نصرت صورايق

آرافينك شرندين بارچه مزنى طنردى
عدالتلى پادشاه بولسون دائم عاليجاه

اوزنده حق طندرسِن (۱) بار مرادن بولدرسِن
دشمالرنك كوزلرن توفراق برله طولدرسِن

دجال اولدى بز طنديق بلاسندن قوطلدىق
چن كوگلدن دعانى پادشاهغه بز قيلدىق

عدالتلو پادشاه بو دجالنى اولتردى
قبر قازوب تيرمَنگه محكم ايتوب كومردى

دجال ديبوب يازسامده آراقيدر اول ياوز
پادشاهم كومردى يغلاب دعا فيلامز

آرافينى كومگانده يوزمك شيطان جيولمش
ابليس لعين شول زمان يوز اوستينه يقلمش

(۱) طنچلدرسِن.

ابلیس دیمش آنلرغه جیوانغان شیطانلرغه

بزلر حاضر اوچرادق بیگرک نچار حاللرغه

ووندن سوگره اشمز هیچده آلهه بارالماس

آرافیسز آدملر آچ یالانغاج قالالماس

جواب بیره شیطانلر ابلیس گه، صالحل قولاق

بزلر قازوب آلورمز کومسه لرده بیک یراق

ابلیس جواب بیردر کوملمه سده یراق

پادشاه حضرت صالحان آنک قبرینه زوریوزاق

تمام دنیا جنلری تمام دنیا شیطانی

اگر برگه جیولساقده قوزغانالمیز آنی

آرافیدی یول باشچی بارچه یاوزلفلارغه

باشی آلداو، یالغانلاو هم اوغریلق قیلورغه

بار اوصاللق بوزقلق آرافینه تابولدی

تورمه برله جهنم اچکانلر برله طولدی

ووندن سوگره نیشلارمز نیندی حیلله قیلورمز

فایسی زمان دنیاده خلقنی اوروشدررمز

ابلیس اوزی اولطرغان قاتی قایغو اچنده

تمام بتکان غیرتی طوتنا آلمی هیچ نیگه

بار اعوانی توزولغان بار دوستلری بوزلغان

قایغوسندن خوار بولغان اوله ر حالگه صوزلغان

تگلامیلر سوزینی تاشلاغانلر اوزینی

کون تون یغلی قایغودن سوقرایتادر کوزینی

ایتوب ایتوب یغلیدر اولده گی حاللرنی

آراقیغه فدا بولغان بیک کوب مال جانلرنی

ۋەلصنوی دە شاهدلر هر بر اشکه اون ایدی

آراقیلی هر بر اش بزنگ ایچون اوک ایدی

اشی چقمی بر قایدە ۋەلصنوی دە بازار دە

موندن سوکرە یوق قدر هیچ بر قایدە آناغە

لعین اوزمی امیدن ترلوون کوتەدر

قبرندن چغار دیب ینە امید ایتەدر

کوتە ملعون چغوون اول بیک یراق کوملدى

کوملگانچی کوب آدمنگ ضایع ایتدی عمرینی

میخانەلر یانندە ابارچکلرک کوب ایدی

کویسینگ کوتندە اشتانی دە یوق ایدی

آولانیدیلر شول حال دە زیان بولدی کوب مالغە

کورگانلرنگ یورەکی قاتی یاندى بو حالگە

نیچە مگلاب آدملر آياق اوزرە باصدیلر

میخانەلر یانندن برم برم قاچدیلر

اۆلدەگی دوستلرک باردە لعنت ایتەلر

اسراف قیلمی ماللرن خیر احسان ایتەلر

کوتسەگدە هیچ چغا آلماس قبری نیرەن قازلدى

پادشاه حضرتنگ فرمانی شول روشدە یازلدى

ملا کمال توغوسف.

« روسیہ سوداسی »

ژورنالینہ مشتری دفتری آچق.

بھاسی ایلغہ ۲ صوم ۵۰ تین، ۶ آیغہ ۱ صوم ۲۵ تین،
۳ آیغہ ۶۵ تین.

۳ نچی نومیر باصلوب چقدی.

مندرجہ سی: آمریکا میلیارینک فکر نچہ سوداگرلک
(آخری) نچک بایوغانلر؟ کو چلی نکی زمانہ «کائوپیراتسیہ»
قرانلیلر دہ سودا و هنر. کرہستیابلرنک آباق کیملری
او جون سادہ کوننی نچک ایلار گہ (آخری). تورلی
نر سہنی کیمیا طریقہ نچہ ہم یووشلہب چیستار تو طریقہ.
خزینہ لر آناوی. ۲ نچی قسم II «قازا اتنک» کیلووی ایکی
رسم ایلہ چن میخنی صنعی طریقہ اشلہو. فاینار بالاوز
بلہن دوالاو اصولی. بحر محیط کبیر آرتندہ غی
طور مشدن. آمیریقادہ ریکلامالار. تہ گہر مہ چسز ہم
ریلسسز تیمر بول، مخترع فریدریخ. ویلگیام گییل.
مشتریلر مزنک سؤاللرینہ جواب. اعلانلر

رسملر: I قران مسلمانلری طرفندن آچلغان
خستہ خانہنک آچلو مراسمندہ حاضر بولغان ذوات
کرآمدن بعضلری II خستہ خانہنک ادارہ اعضالری.
ناشر و محرری: شرف الدین شہیدالین.

آدریس: «...РУСИЯ САУДАСИ» №3, Казань.

قزاندہ ۱۵ کوندہبر چغا تورغان دینی، ادبی، علمی

الدیر والاکر

مجلہ سینہ ۱۳۳۳ سنہ ایچون مشتری دفتری آچق.

آبونہ سی اولگیجه بر یلق ۳ صوم

یارم یلق ۱ « ۵۰ تین

نسخہ سی - ۱۵ تین

ادارہ گه یار له چک خط و آبونہ لر بو آدریس بر له یبار لور:

Казань Муллѣ

Галимджану Галѣеву.